

تأثیر تاکتیک‌های سیاسی بر اندازی آمریکا بر تحولات سوریه

آمینہ خاکی
عبدال مطلب جوانمردی
سہیل رحیمی دستجردی

انتشارات نوید صبح

سرشناسه	خاکی، آمینه، ۱۳۶۳ -
عنوان و نام پدیدآور	تأثیر تاکتیک‌های سیاسی براندازی آمریکا بر تحولات سوریه؛ آمینه خاکی، عبدالمطلب جوانمردی، سهیلا رحیمی دستجردی
مشخصات نشر	تهران: نوید صبح، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری	۱۷۰ ص.
شابک	978-600-6771-57-1
وضعیت فهرست نویسی	فبا
موضوع	سوریه - سیاست و حکومت - قرن ۲۱م
موضوع	سوریه - تاریخ -- اعتراض‌ها، ۲۰۱۱ م -
موضوع	سوریه -- روابط خارجی -- ایالات متحده
موضوع	ایالات متحده - روابط خارجی -- سوریه
شناسه افزوده	جوانمردی، عبدالمطلب، ۱۳۶۵ -
شناسه افزوده	رحیمی دستجردی، سهیلا، ۱۳۶۳ -
رده بندی کنگره	DS۹۵:۱۳۹۳ ۲۲/خ
رده بندی دیویی	۹۵۶:۹۱۰۴
شماره کتابشناسی ملی	۳۵۷۲۲۱۰

انتشارات نوید صبح تهران، انتهای خیابان امام خمینی، تلفن: ۶۶۸۳۰۲۱۵

تأثیر تاکتیک‌های براندازی آمریکا بر تحولات سوریه

آمینه خاکی، عبدالمطلب جوانمردی، سهیلا رحیمی دستجردی

چاپ اول: پاییز ۱۳۹۳

شمارگان: ۱۰۰۰

ویراستار تخصصی: دکتر اسکندر مرادی، یاسر خورشیدوند

ویراستار فنی و صفحه‌آرا: رضا جمشیدی

طرح جلد: سلیمان خاکی، سودابه علی‌محمدی

حروف چین: مهناز خاکی، سرور خدري

شابک: 978-600-6771-57-1

بها: ۷۰۰۰ تومان.

حق چاپ محفوظ است.

فهرست مطالب

مقدمه	۹
فصل اول: ساختار سیاسی - اجتماعی سوریه	۱۳
فصل دوم: تاکتیک‌های سیاسی ایالات متحده آمریکا در سوریه	۵۳
فصل سوم: مواضع و عملکرد بازیگران مؤثر در بحران سوریه	۱۰۹
فصل چهارم: نتیجه‌گیری	۱۴۳
کتاب‌نامه	۱۵۹

مقدمه

منطقه خاورمیانه، موقعیت ویژه و حساسی در عرصه‌ی سیاسی و اقتصادی قدرت‌های بزرگ جهان و کشورهای پیرامون آن در آغاز هزاره سوم میلادی به خود اختصاص داده است. کارشناسان و ناظران تحولات سیاسی و اجتماعی خاورمیانه بر این باورند که موقعیت و اهمیت ژئوپلیتیکی این منطقه باعث شده که خاورمیانه همواره در پیش‌برد طرح‌های راهبردی غرب و به‌ویژه ایالات متحده آمریکا جایگاه منحصر به فردی داشته باشد و ابرقدرت‌ها قدرت‌های بزرگ همیشه دستاورد و منافع مهمی را برای خود، در این منطقه از جهان دنبال کنند.

این منطقه با همه امتیازاتی که دارد همواره محیطی پر تنش و محل درگیری و ناآرامی‌های ناشی از اختلافات قومی - مذهبی و یا کشاکش و منازعه بر سر به دست آوردن منافع اقتصادی، سیاسی و قدرت‌های منطقه‌ای یا فرامنطقه‌ای بوده است. در بسیاری از کشورهای این منطقه فرآیند دولت - ملت سازی به درستی طی نشده است همچنان ضعف دولت-ملت سازی پاشنه‌ی آشیل و گره گم‌شده‌ی دموکراسی و ناکارآمدی بسیاری از کشورهای خاورمیانه است. علاوه بر ساختار استبدادی،

انحصارگرایی سیاسی، اقتدارگرایی بروکراتیک، فقدان تساهل سیاسی، ساختار نظامی‌گری و انتخابات فرمایشی در سطح حکومت، وجود ساختارهای اجتماعی ناپایدار و درهم تنیده، بافت سنتی و قومی، تصمیم‌گیری شخصی، فرسودگی و عدم گردش نخبگان، مناسبات قومی- عشیره‌ای تبعیض‌آمیز، سرکوب روشنفکران و نخبگان کارآمد، خفقان و سانسور روزنامه‌ها و مطبوعات و آزادی بیان و درنهایت اجرای دموکراسی سوری، زمینه‌ساز شکل‌گیری بحران‌ها، انقلاب‌ها و شورش‌های مردمی شده است. از سوی دیگر، نفوذ و رشد عقاید، باور و ایدئولوژی‌های متحجرانه، تندرو، رادیکال و به ظاهر اسلامی در میان افراطیون منطقه، زمینه رشد و نمو فعالیت‌های تروریستی و ضد بشریت را فراهم کرده است. در این بین، بروز تحولات سریع سال‌های اخیر در کشورهای اسلامی منطقه، به‌ویژه کشورهای: تونس، مصر، لیبی، یمن و... بار دیگر خاورمیانه را وارد فاز جدیدی از رقابت‌های ژئوپلیتیکی بازیگران منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای، کرده است. برخی از کارشناسان با توجه به دکترین‌های انقلاب، علل بروز این بحران و تحولات را مدیریت ناکارآمد سیاست‌های اقتصادی عنوان کرده‌اند و برخی دیگر نقش انسان دموکراتیک را برجسته ساخته و گروهی دیگر ناکارآمدی و عدم مشروعیت نظام‌های موجود را مهم‌ترین عوامل اساسی این تحولات در نظر می‌گیرند. سؤالی که این روزها ذهن بسیاری از کارشناسان خاورمیانه و افکار عمومی را به خود مشغول کرده این است که چگونه حاصل کارکرد ساختار دموکراتیک در سوریه، به ظهور داعش و بازگشت جنگ‌های فرقه‌ای به این کشور ختم شده است؟

سوریه یکی از کشورهایی است که در منطقه‌ی خاورمیانه از اهمیت ژئوپلیتیک ویژه‌ای برخوردار است. طی چند سال اخیر، با شکل‌گیری بحران سیاسی در این کشور، بازیگران منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای مختلفی در آن

حضور یافته و ایفای نقش کرده اند که هر یک بر اساس منافع و علایق خود، جهت‌گیری خاصی را در رابطه با این بحران اتخاذ نموده‌اند. گذرگاهی بودن سوریه در نقطه‌ای اتصال سه قاره‌ی آسیا، اروپا و آفریقا، این کشور را معرض رقابت‌ها قرار داده است. جمهوری عربی سوریه به دلیل قدمت تاریخی، موقعیت ژئوپلیتیک و سابقه تمدنی و فرهنگی، کشوری حائز اهمیت است؛ به گونه‌ای که پایتخت آن، دمشق در هزاره سوم پیش از میلاد تاسیس و یکی از قدیمی‌ترین شهرهای جهان و تمدن بشری شناخته شده است و این کشور اولین کشور عربی دارای مجلس قانون‌گذاری با حضور فعال زنان در عرصه تصمیم‌گیری است، اما قرار گرفتن سوریه در محور مقاومتی هلال شیعی این کشور را در گوران رقابت‌های ژئوپلیتیکی خاورمیانه قرا داده است، در این میان آمریکا، تقویت محور مقاومت هلال شیعی به رهبری ایران را، مخالف تضمین انرژی به عنوان مهمترین راهبرد منطقه‌ای خود در خاورمیانه می‌داند.

این نوشتار به دنبال آن است که با ارائه چارچوبی توصیفی - تحلیلی، به واکاوی انگیزه‌های آمریکا، به عنوان مهم‌ترین بازیگر فرامنطقه‌ای در میان بازیگرانی که خواهان براندازی نظام حاکم در سوریه هستند پرداخته و از سوی دیگر، تأثیر تاکتیک‌های براندازی آمریکا بر تحولات اخیر سوریه را روشن نماید. کتاب حاضر مشتمل بر چهار فصل می‌باشد. فصل نخست نگاهی کلی به ساختار سیاسی-اجتماعی سوریه دارد؛ در فصل دوم انگیزه-ها و تاکتیک‌های براندازی آمریکا بررسی شده و در فصل سوم، مواضع و عملکرد دیگر بازیگران مؤثر در تحولات سوریه به اجمال بررسی می‌شود و فصل آخر به تجزیه و تحلیل سه بخش پیشین پرداخته شده است.

این نوشتار حاصل تلاش سه نفر از دانش‌آموختگان کارشناسی ارشد مطالعات منطقه‌ای، علوم سیاسی و روابط بین‌الملل می‌باشد که بدون تردید دارای کاستی‌هایی است. اما با توجه به بکر و تازه بودن رویدادهای اخیر در سوریه و نیز فقدان اطلاعات و تحلیل کافی پیرامون این موضوع و می‌تواند برای علاقمندان این حوزه مفید واقع شود.

www.ketab.ir